

УДК 616-092

В.М. Ждан, В.А. Шенітько, *Ю.Б. Чайковський, Н.Ф. Єршоміна
 ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава
 *Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця, м. Київ

ЖИТТЄВИЙ ТА ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ПРОФЕСОРА БРОМБЕРГ Е.Д.

Професор Евеліна Давидівна Бромберг – відмінний педагог, талановитий вчений, вмілий організатор. 43 роки життя віддала кафедрі гістології, цитології та ембріології, своєму інституту, а також подальшому розвитку вітчизняної гістологічної науки.

Вона пройшла всі етапи становлення наукового співробітника – від старшого лаборанта до керівника кафедри і видатного вченого-гістолога.

Евеліна Давидівна Бромберг народилася 25 липня 1904 року в сім'ї студента в Германії. В 1910 році сім'я повернулася в Україну. Середню освіту Евеліна Давидівна отримала в жіночій гімназії в м. Луганську, де навчалася до 1919 року, а в 1919-1920 роках в соціально-економічній школі в м. Горлівці.

В 1922 році вона вступила до Харківського медичного інституту на одонтологічний факультет. В 1926 році отримала диплом лікаря-стоматолога. В цей же час вона продовжувала навчатися на лікувальному факультеті, який закінчила в 1931 році.

З 1927 по 1967 рік працювала на викладацькій роботі в Харківському медичному інституті на посадах асистента, доцента, з 1937 року, після смерті професора Часовникова М.С., - завідуючою кафедрою.

В 1935 році захистила кандидатську дисертацію під керівництвом професора Часовникова С.М., а потім почала читати доцентський курс лекцій по спеціальній гістології зубів і порожнини рота.

В період Великої Вітчизняної війни кафедра була евакуйована в м.Фрунзе, де інститут працював як стоматологічний факультет Фрунзенського медичного інституту і окремої кафедри гістології не існувало. В 1941-1943 рр. Е.Д.Бромберг працювала начальником патологоанатомічного відділу евакогоспіталів Алтайського крайового відділу охорони здоров'я в м. Барнаулі.

З 1943 по 1944 рр.

Е.Д.Бромберг працювала асистентом кафедри гістології Іванівського медичного інституту.

В 1944 році Евеліна Давидівна Бромберг захистила докторську дисертацію на тему "Морфологія секреторного процесу підщелепної залози в нормі і при порушеннях симпатичної інервації". Захист відбувся в Москві і всі три опоненти – імениті академіки дали високу оцінку її роботі. У липні 1945 року їй присуджено науковий ступінь доктора медичних наук. У вересні цього ж року її затверджено в науковому званні професора.

Після повернення до мирного життя після евакуації в м. Харків професор Е.Д.Бромберг продовжувала очолювати кафедру гістології.

Для Евеліни Давидівни характерні такі риси як відповідальність по відношенню до роботи, постійне устремління до пізнання нового, активна життєва позиція, постійний пошук нових форм в навчанні студентів.

Її лекції були цікаві, ніколи не повторювалися, завжди були новими і змістовними. Такими вони були завдяки її широкому кругозору, лекторському таланту, великій любові до молоді, студентства та до життя взагалі. Вона користувалась великим авторитетом і повагою серед співробітників і студентів інституту. Яку б роботу не виконувала - завжди віддавала всі свої сили для покращення організації учбового процесу, проведенню наукових досліджень співробітниками, громадській роботі.

Наукові дослідження завжди були для Евеліни Давидівни дуже важливою сферою діяльності. Основним напрямком наукових робіт колективу в цей період було вивчення м'яких і твердих тканин зуба, васкуляризації зубів і пародонта, а також гістофізіології

Під керівництвом професора Е.Д.Бромберг кафедра проводила вивчення патогенезу пародонтоза. В процесі моделювання цієї хвороби на тваринах використовувались різні впливи на нервову систему, імунну реактивність, вітамінний, гормональний баланс та ін. В 1963 році Е.Д.Бромберг домоглася експериментального відтворення на білих щурах моделі пародонтоза. Він викликався спільним впливом на центральну нервову систему електричного і звукового подразнень з послідуочим механічним (хронічним) пошкодженням другої і третьої гілок трійчастого нерва, що приводило до глибокого порушення трофіки пародонта. Результати цих досліджень підтвердили уявлення про нейродистрофічну природу пародонтоза. малих і великих слинних залоз.

З 1967 по 1970 рік Евеліна Давидівна працювала в Полтавському медичному стоматологічному інституті на посаді завідуючої кафедрою гістології. По сумісництву працювала деканом факультету і проректором по учбово-науковій роботі.

На новій базі продовжувалась робота в уже сформованому науковому напрямку. Професор Е.Д.Бромберг разом з учнями проводить гістологічні дослідження пародонта білих щурів при

експериментальному та спонтанному пародонтозі. Ці дослідження показали, що зміни в розподілі мукополісахаридів, білків, нуклеїнових кислот, глікогену, кислої та лужної фосфатази, сукцинатдегідрогенази при експериментальному та спонтанному пародонтозі аналогічні. Досліджується морфологія реактивних змін сполучнотканинних та нервових елементів зубо-щелепної системи.

В своїй науковій діяльності завідувача кафедрою - професор Е.Д. Бромберг, постійно підтримувала зв'язки зі стоматологічними кафедрами інституту. З 14 підготовлених під її керівництвом дисертацій (в тому числі дві докторські) лише дві кандидатські дисертації -Е.З. Юсфіної та Н.В. Ніколаєвої виконані на кафедрі гістології, інші на кафедрах ортопедичної та терапевтичної стоматології. В останніх вивчалась морфологічна реакція пульпи при різних формах пульпітів та деяких методах їх лікування (В.А. Нікітін, Л.Н. Ігнатішева, М.Т. Муратова), досліджувався стан тканин пародонта при розвитку в ньому нейродистрофічного процесу (А.А. Брегадзе, Н.В. Ніколаєва та ін.), а також описувались реактивні зміни тканин пародонту при втручаннях в клініках ортопедичної стоматології (Т.Г.Гольфова, А.А. Почтарьов, І.А. Гармаш, М.П. Сисоєв та ін). Докторські дисертації виконані В.А. Нікітіним і Л.П. Григорьєвою.

За період керівництва кафедрою Е.Д. Бромберг, в цілому колективом співробітників опубліковано більше 110 наукових робіт. З них перу професора належить біля 70.

Роботи Евеліни Давидівни отримали високу оцінку як в Радянському Союзі так і за його межами. Вона була учасником і доповідачем ряду Республіканських та Всесоюзних з'їздів, виступала з доповідями на XI конгресі стоматологів Народної Республіки Болгарії в 1964 році, а в 1969 році - на Міжнародному симпозиумі в Познані (Польська Народна Республіка). В 1970 році приймала участь в роботі Міжнародного конгресу стоматологів в Ленінграді.

Евеліна Давидівна приймала активну участь в суспільному житті інституту, з 1946 по 1951 рік працювала на посаді декана, довгий час являлась членом правління наукового товариства анатомів, гістологів і ембріологів. На протязі 1963 - 1970 років очолювала проблемну комісію "Стоматологія" Полтавського медичного стоматологічного інституту, була членом редколегії збірника "Вопросы терапевтической стоматологии", а потім збірника "Кариес и пародонтоз".

За заслуги в розвитку медичної науки і довголітню бездоганну діяльність вона нагороджена значком "Отличник здравоохранения" і медаллю "За доблестный труд".

В 1970 році професор Е.Д. Бромберг пішла на заслужений відпочинок і виїхала в м.Харків. Померла вона в січні 1977 року.